

Lesscenario: één dag uit het leven van....

Doelgroep	derde graad lager onderwijs; eerste graad secundair A- en B-stroom
Betekenisvolle schrijftaak (onderwerp + doel + lezer)	de leerlingen schrijven een (fictief) verslag over een onderwerp uit hun beleavingswereld voor een doelgroep van klasgenoten en presenteren nadien hun verslag aan de hand van foto's.
Teksttype	een verslag
Taalbeschouwelijke focus	verbanden zichtbaar maken
Aanpak taalbeschouwing	● verbetering oefentekst ● gefocuste revisie ● modeltekst met highlights ○ taalbeschouwelijke oefening ● interactionele feedback ○ leerlingvoorbeelden
Differentiatie taalbeschouwing	↘ verbanden binnen de tekst: signaalwoorden ↗ verbanden binnen de zin: voegwoorden
Doelen	● De leerlingen schrijven een (fictief) verslag, rekening houdend met de kenmerken van het teksttype. ● De leerlingen verzorgen hun tekst, met bijzondere aandacht voor de IMS-structuur en het zichtbaar maken van verbanden binnen de tekst en binnen de zin. ● De leerlingen kunnen het schrijfproces met aandacht en doorzettingsvermogen doorlopen en beleven schrijfplezier. ● Optioneel: de leerlingen zetten generatieve AI op kritische wijze in tijdens de fase van ideeën genereren en tijdens de revisiefase. De relevante minimumdoelen vind je in de concordantietabel op de website.
Beginsituatie	De leerlingen kennen de IMS-structuur, maar verdelen de informatie niet goed over inleiding, midden en slot. De leerlingen schrijven nog vaak teksten met een doorlopend midden, zonder afgebakende of samenhangende alinea's. De leerlingen gebruiken signaalwoorden en voegwoorden, maar variëren hier weinig in. De leerlingen kennen het begrip signaalwoorden, maar nog niet het begrip voegwoorden. Dit is de beginsituatie zoals die naar voren komt uit de corpusanalyse van 200 leerlingteksten.
Overzicht lessenreeks	● Les 1: een modeltekst lezen en een eerste versie van het verslag schrijven ● Les 2: taalbeschouwelijke focus en een tweede versie schrijven
Vooraf	● In deze les schrijven de leerlingen een fictief verslag. Je kan de leerlingen natuurlijk ook een echt verslag laten schrijven, bijvoorbeeld van een uitstap of een bibliotheekbezoek. Geef de leerlingen de opdracht dan al voor de uitstap mee. ● Verzamel verslagen van leerlingen van het vorig schooljaar. ● Na de les: laat de leerlingen hun verslag presenteren met foto's.

Les 1 > een verslag lezen en een eerste versie schrijven

Inleiding: motiveren en oriënteren

Toon je leerlingen het logboek van een dag uit het leven van Zack (zie *bijlage 1*). Lees het verslag even voor of laat een leerling voorlezen. Knoop een gesprekje aan met de leerlingen. Wie heeft dit logboek geschreven? Welke gebeurtenissen zijn herkenbaar? Hebben de boekentassen van de leerlingen ook zo'n avontuurlijk leven? Wat heeft hun boekentas deze week al beleefd? Als hun boekentas een verslag van de dag zou schrijven, wat zou dan het hoogtepunt zijn in het verslag? En het dieptepunt?

In deze les schrijven de leerlingen een fictief verslag. Alternatief: als je de leerlingen een verslag laat schrijven van een echte schooluitstap, knoop je in deze fase een gesprek aan over de uitstap en hoe de leerlingen de uitstap beleefd hebben.

Lesfase 1: inzoomen op het teksttype – klassikaal

Deel een *voorbeeld* uit van een verslag. Als je voor een fictief verslag kiest, kan je gebruik maken van het voorbeeld van Zack (zie *bijlage 2*). Als je ervoor kiest om een verslag van een schooluitstap te laten schrijven, kan je een goed voorbeeld van leerlingen van vorig jaar selecteren. Kies voor een verslag met een duidelijke indeling in inleiding, midden, slot en een goed gebruik van signaalwoorden.

Geef de leerlingen de opdracht om bij het lezen de signaalwoorden en de andere tijdsmarkeringen in de tekst aan te duiden. Fris even op wat signaalwoorden zijn.

Bespreek met de leerlingen:

- Welke passage vond je grappig? Welke vond je herkenbaar?
- Hoe is de tekst opgebouwd? Wat staat er in de inleiding, het midden en het slot? Hoe is het midden verdeeld?
- Welke signaalwoorden heb je gemarkeerd? Welk verband drukken deze signaalwoorden uit? Toon de *modeltekst met highlights* waarin de signaalwoorden en andere tijdsmarkeringen gehighlight worden.

Noteer telkens kernwoorden op het bord en laat leerlingen mee noteren en/of de verschillende onderdelen aanduiden bij het voorbeeldverslag.

Voorbeeld

Kenmerken van het verslag:

- > Inleiding: een antwoord op de wie-, wat-, waar- en wanneer-vraag
- > Midden: de gebeurtenissen in chronologische volgorde, ingedeeld in alinea's
- > Slot: een waardeoordeel over de dag
- > Signaalwoorden van volgorde/chronologie: eerst, vervolgens, even later, ten slotte ...
- > Andere tijdsmarkeringen: om half acht, na de speeltijd ...

Je kan hier nog meer rekening houden met de beginsituatie van je leerlingen:

- Als de leerlingen nog niet helemaal vertrouwd zijn met signaalwoorden, kan je de verschillende verbanden en signaalwoorden opfrissen: chronologie, opsomming, vergelijking, oorzaak-gevolg.
- Als leerlingen het nog niet gewoon zijn om in alinea's te schrijven, zoom er dan even op in en laat zien dat alinea's bouwstenen zijn die de lezer helpen de tekst goed te begrijpen. Elke alinea stelt één kernidee of onderwerp centraal. Het is daarbij belangrijk dat je alinea's in een logische volgorde presenteert. Je kan dat demonstreren door een tekst eerst zonder en dan met alinea's te laten zien. Bevraag het onderwerp per alinea en bespreek de volgorde.

Lesfase 2: voorbereiden

Kondig aan dat de leerlingen nu zelf een verslag zullen schrijven over één dag uit het leven van een voorwerp uit hun dagelijks leven en nadien de inhoud zullen presenteren aan de hand van foto's. Geef de leerlingen keuzemogelijkheden zoals hun boekentas, gsm, schoenen, schoollaptop, pennenzak ... Brainstorm met de klas over mogelijke voorwerpen.

Een **betekenisvolle schrijftaak** heeft een duidelijk schrijfdoel, een uitdagend en boeiend onderwerp en een concrete ontvanger

Alternatief: een dag uit het leven van een beroemdheid: YouTuber of Tiktokker, influencer, tv-persoonlijkheid, acteur, actrice, zanger of zangeres ...

Om ideeën te verzamelen voor hun verslag, maken ze eerst een logboek van één dag uit het leven van het voorwerp (*Je kan hiervoor gebruik maken van het sjabloon in **bijlage 4***). Laat de leerlingen per twee ideeën bedenken. In de brainstormfase is het zinvol om in te zetten op **samenwerkend leren**. Geef aan dat het logboek nog geen volledige zinnen moet bevatten. Kernwoorden volstaan.

Optioneel: geef de leerlingen de kans om generatieve AI (Chatgpt, Copilot, Gemini) in te zetten in de brainstormfase. Bespreek met de leerlingen.

- Welke vragen heb je gesteld om goede suggesties te krijgen?
- Welke vragen leverden geen goede suggesties op?
- Hoe heb je geselecteerd in de suggesties?
- Wat zijn voordelen van het gebruik van AI in de brainstormfase voor een schrijfpodricht? Wat zijn de nadelen?

Alternatief: als de leerlingen een verslag van een echte schooluitstap schrijven, laat je ze in kernwoorden een logboek van de gebeurtenissen maken.

Lesfase 3: de eerste versie van het verslag schrijven

Geef de leerlingen nu de opdracht om van hun logboek een verslag te maken.

Voorbeeld

Je schrijft een verslag van één dag uit het leven van het voorwerp dat jij koos. Denk aan de opbouw van het verslag.

- > Inleiding: je geeft een antwoord op de topische vragen of de 5WH1vragen: wie, wat, waar, waarom, wanneer, hoe?
- > Midden: je beschrijft de gebeurtenissen van de dag in chronologische volgorde. Denk aan het gebruik van signaalwoorden en andere tijdsaanduidingen. Verdeel het midden in alinea's.
- > Slot: je beschrijft hoe de dag eindigt en je geeft een waardeoordeel over de dag.

Overloop vervolgens de **succescriteria** bij deze opdracht (zoals het voorbeeld in **bijlage 5**) en laat de leerlingen aan hun eerste versie beginnen. Zorg dat de leerlingen steeds kunnen terugrijpen naar de criteria.

Wandel door de klas, leg blitzbezoekjes af, stel stimulerende vragen en geef **interactionele feedback**. Leg het schrijven even stil en bespreek klassikaal als je ziet dat een probleem bij meerdere leerlingen voorkomt.

- Wat waardeer je aan de tekst?
- Welk deeltje begrijp je nog niet zo goed?
- Heb je in de inleiding de topische vragen of W5Hvragen beantwoord?
- Staan de gebeurtenissen in chronologische volgorde?
- Waar kan je nog signaalwoorden toevoegen?
- Hoe zou je de gebeurtenissen in alinea's kunnen verdelen?
- Vertel je in het slot hoe de dag eindigt?
- Geef je in het slot ook een waardeoordeel over de dag?
- Beginnen je zinnen met hoofdletters en eindigen ze met een leesteken?

Interactionele feedback betekent dat je tijdens het schrijfproces spontaan met vragen de aandacht vestigt op een aantal (taalbeschouwelijke en andere) aspecten van het schrijven en daarover klassikaal terugkoppelt.

Na deze les kan je de eerste versies opvragen om na te lezen en na te gaan welke leerlingen al goed variëren in het gebruik van signaalwoorden om verbanden zichtbaar te maken in de tekst en welke leerlingen nog weinig of steeds dezelfde signaalwoorden hanteren. Indien gewenst, noteer je al feedback. Je kan ook tijdens het begeleiden noteren welke leerlingen dit al wel goed doen en welke leerlingen hier nog in kunnen groeien, zodat je geen schriftelijke feedback hoeft te geven op de eerste versie.

Leerlingen die sneller klaar zijn met de eerste versie, kunnen al aan hun fotoverslag beginnen.

Les 2 > inzoomen op verbanden zichtbaar maken en tweede versie schrijven

Lesfase 4: focus op taalbeschouwing en differentiatie

De eerste versies van de verslagen van de leerlingen zijn klaar. Op basis van de eerste versies deel je de klas op in twee groepen.

Differentiatie:

- ➡ De leerlingen die nog weinig signaalwoorden gebruikten of weinig varieerden in signaalwoorden, maken extra oefeningen op het zichtbaar maken van verbanden binnen de tekst.
- ➡ De leerlingen die al goed varieerden in gebruik van signaalwoorden, maken oefeningen op het zichtbaar maken van verbanden binnen een zin.

De oefeningen zijn zo opgesteld dat de leerlingen hier zelfstandig of in duo mee aan de slag kunnen gaan. Je kan er ook voor kiezen om niet te differentiëren en één of beide taalbeschouwelijke invalshoeken klassikaal aan te brengen.

➡ **Verbanden binnen de tekst**

Verbetering oefentekst: de leerlingen vergelijken een verslag met een goede indeling in alinea's en goede variatie in signaalwoorden met een verslag zonder alinea's waarin telkens hetzelfde signaalwoord (toen) wordt gehanteerd. Ze herschrijven de slechte tekst met aandacht voor indeling in alinea's en variatie in signaalwoorden. Je kan hiervoor gebruikmaken van eerste versies van de leerlingen van je klas of van het voorbeeld in **bijlage 6**.

➡ **Verbanden binnen de zin**

Je kan hiervoor werken met oefeningen uit de methode of met het voorbeeld in **bijlage 7**.

- **Taalbeschouwelijke oefening:** de leerlingen zinnen benoemen welk verband het voegwoord legt tussen de twee delen van een zin door het voegwoord (*opdrachten 1 en 2*).
- Breng het **begrip voegwoord** aan. Vestig er de aandacht op dat er voor sommige voegwoorden (maar, want) steeds een komma staat. Toon de leerlingen dat de woordvolgorde in de zin soms verandert wanneer je zinnen samenvoegt met een voegwoord. Toon de leerlingen dat je woorden kan weglaten als je zinnen samenvoegt met een voegwoord (*theoriekader*).
- **Taalbeschouwelijke oefening:** geef de leerlingen acht korte enkelvoudige zinnen die onderdelen kunnen zijn van een verslag. Laat de leerlingen een verslagje schrijven van maximaal vier zinnen, waarin ze de korte zinnen samenvoegen met gepaste voegwoorden (*opdracht 3*).

Lesfase 5: gefocuste revisie

Gefocuste revisie: vervolgens geven de leerlingen elkaar in duo's feedback over het zichtbaar maken van verbanden (binnen de tekst en binnen de zin) in hun eigen verslag aan de hand van een beperkt aantal concrete vragen. Je kan hiervoor de leidraad in bijlage 8 gebruiken.

Gefocuste revisie betekent dat je leerlingen een tekst laat reviseren op basis van een beperkt aantal vragen of opdrachten die focussen op één of enkele tekstaspecten.

Ga ondertussen rond en ondersteun waar nodig.

Lesfase 6: tweede versie schrijven, met aandacht voor verbanden

De leerlingen schrijven individueel een tweede versie van hun verslag, met extra aandacht voor verbanden zichtbaar maken (o.a vanuit de feedback die ze tijdens de gefocuste revisie gekregen hebben).

Ga zelf rond tijdens het schrijven, ondersteun waar nodig en noteer enkele goede leerlingvoorbeelden. Bespreek klassikaal vaak gemaakte fouten indien nodig.

Optioneel: geef de leerlingen de kans om de tweede versie te verbeteren met gebruik van generatieve AI. Bespreek met de leerlingen.

- Welke vraag stel je aan de chatbot om de structuur van de tekst te verbeteren?
- Welke vraag stel je aan de chatbot om meer te variëren in signaalwoorden?
- Welke vraag stel je aan de chatbot om betere voegwoorden te gebruiken?
- Welke vragen stel je aan de chatbot om je spelling, woordenschat en zinsbouw te verbeteren?
- Welke suggesties ter verbetering neem je aan? Welke verwerp je?
- Wat zijn de voor- en nadelen van AI gebruiken bij de revisie van je teksten?

Afronding

Bespreek met de leerlingen voor welke vakken op school ze verslagen moeten schrijven. Wat nemen ze uit deze les mee om de verslagen voor andere vakken te verbeteren?

Wat nemen ze mee over hoe AI het schrijfproces kan versterken en hoe ze hier kritisch mee kunnen omgaan?

Geef de leerlingen nu de opdracht om foto's te maken van hun voorwerp en de foto's in een powerpoint te plakken. In de volgende les presenteren ze de dag uit het leven van hun voorwerp aan de hand van de fotoreportage.

Toon in de volgende les een aantal goede voorbeelden van verslagen en bespreek waarom je ze goed vindt.

Andere mogelijkheden

- *Onderwerp en doelpubliek*: de leerlingen schrijven een verslag over een schooluitstap. Het mooiste verslag komt op de website van de school.
- *Teksttype*: de leerlingen maken van het logboek een dagboekpagina in plaats van een verslag.
- *Taalbeschouwelijke focus*: op basis van eerdere schrijfproducten van je leerlingen kan je een andere taalbeschouwelijke focus kiezen. Uit de analyse van ons corpus kwamen onder ook variatie in woordenschat, vermijden van vage termen en passe-partoutwoorden en rijkdom in woordenschat als groeikansen naar voren, evenals samenstellingen vormen en correct spellen.
- *Samenwerken met collega's (secundair)*: maak afspraken met een collega waarvoor de leerlingen een verslag moeten schrijven, bijvoorbeeld van een biotoopstudie, een proefje of een uitstap. Je kan de kenmerken van het teksttype in het vak Nederlands aanbrengen, afspraken maken over een gedeeld cijfer of taalsteun bieden in de lessen van het betreffende vak.

Bijlage 1 – logboek

ÉÉN DAG UIT HET LEVEN VAN... DE BOEKENTAS VAN HAKIM

7u30 - Mama stopt de lunch in mijn voorste vakje. Ze heeft de dop niet goed dichtgedraaid. Ik word helemaal nat!

8u00 - Ritje met de bus. Een puber legt zijn hoofd op mij om nog wat te slapen.

8u30 - De eerste les. Eindelijk ben ik even bevrijd van de zware map van Nederlands.

10u00 - Speeltijd. Hakim ontdekt de lekkende fles. Hij schopt mij onder zijn stoel.

10u15 - Franse les. Nissa giet stiekem haar slijper leeg over mij.

12u00 - Lunch. Tijd om in de verlaten klas bij te babbelen met de andere boekentassen! Veel roddels!

13u00 - Een lange middag lessen. Toets Natuurwetenschappen. Hakim probeert met zijn linkerhand een blad uit mij te vissen om even te spieken!

15u30 - Einde van de schooldag. Het stinkt op de busrit.

16u00 - Hakim gooit mij in een hoek en gaat gamen. Waarom is de computer leuker dan ik?

16u30 - Mama vist me op. Huiswerktijd.

18u00 - Hakim zoekt zijn boeken voor morgen bij elkaar. Wat ben ik zwaar!

18u30 - Oef, tijd voor een dutje.

Bijlage 2 – modeltekst

EEN DAG UIT HET LEVEN VAN ZACK, DE BOEKENTAS VAN HAKIM

Dinsdag 11 februari was weer een avontuurlijke dag voor mij. Zal ik jullie vertellen wat ik allemaal beleefd heb? Eerst zal ik me even voorstellen. Ik ben Zack, de rugzak van Hakim. Hakim is 13 jaar en zit in het eerste middelbaar. Mijn eigenaar is vrolijk en grappig, maar hij is niet altijd even voorzichtig met mij. Hakim houdt van voetballen en soms lijkt hij wel te denken dat ik één van zijn ballen ben.

Om half 8 werd ik ruw wakker gemaakt door de mama van Hakim. Ze klikte me open om Hakims lunch in mijn voorste vakje te stoppen. Wat rook dat verse brood lekker! Ik was meteen goedgehumeurd. Dat goede humeur werd al snel verstoord, want mama had de dop van zijn drinkbus niet goed vastgedraaid en daardoor lekte er koud water over mij. Even later was Hakim klaar voor school en vertrokken we naar de bus. Helaas had Hakim geen zitplekje en moesten we de hele rit rechtstaan. De jongen naast ons was duidelijk nog moe, want hij legde zijn zware hoofd te rusten tegen mij. Hoe onbeschaamd!

Vervolgens kwamen we aan op school en de lessen startten. Het eerste lesuur had Hakim Nederlands, dus ik was even bevrijd van die zware map. Om tien uur luidde de bel voor de speeltijd en vlogen de leerlingen van hun stoelen. Hoewel Hakim op dat moment de lekkende waterfles ontdekte, haalde hij enkel zijn schouders op. Hij schopte me wat verder onder zijn stoel en ging voetballen met zijn vrienden. Ik bleef koud en nat achter in het klaslokaal.

Na de speeltijd begon de Franse les. Hakim lette goed op, maar zijn buurmeisje Naissa was aan het prullen met haar slijper. Toen de leraar haar een opmerking gaf, morste ze de inhoud van haar slijper over mij heen. Daardoor was ik niet enkel nat, maar ook vuil! Een tijdje later was het gelukkig lunchpauze voor de leerlingen. Wij, de boekentassen van de klas, hadden een uur de tijd om wat bij te babbelen over onze eigenaars. Het was zoals altijd heel gezellig.

In de namiddag had Hakim nog een toets van het vak Natuurwetenschappen. Hij had niet goed gestudeerd en probeerde stiekem een blad uit mijn middenvak te halen om te spieken. Nadien volgde nog de busrit naar huis. De kinderen hadden duidelijk hard gewerkt op school, want de bus rook naar zweet. Wat was ik blij toen we onze eindhalte bereikten.

Ten slotte kwamen we thuis aan. Hakim gooide me in een hoek van zijn kamer en begon te gamen. Een half uurtje later haalde mama me weer tevoorschijn, want Hakim moest nog huiswerk maken. Rond 6 uur 's avonds had hij al zijn lessen gestudeerd en alle taken gemaakt. Nadien stopte hij me vol met boeken en mappen voor morgen. Ik voelde me weer erg zwaar, mijn ogen vielen al snel dicht van vermoeidheid.

Bijlage 3 – modeltekst met highlights

EEN DAG UIT HET LEVEN VAN ZACK, DE BOEKENTAS VAN HAKIM

Dinsdag 11 februari was weer een avontuurlijke dag voor mij. Zal ik jullie vertellen wat ik allemaal beleefd heb? **Eerst** zal ik me even voorstellen. Ik ben Zack, de rugzak van Hakim. Hakim is 13 jaar en zit in het eerste middelbaar. Mijn eigenaar is vrolijk en grappig, maar hij is niet altijd even voorzichtig met mij. Hakim houdt van voetballen en soms lijkt hij wel te denken dat ik één van zijn ballen ben.

Om half 8 werd ik ruw wakker gemaakt door de mama van Hakim. Ze klikte me open om Hakims lunch in mijn voorste vakje te stoppen. Wat rook dat verse brood lekker! Ik was meteen goedgehumeurd. Dat goede humeur werd al snel verstoord, want mama had de dop van zijn drinkbus niet goed vastgedraaid en daardoor lekte er koud water over mij. **Even later** was Hakim klaar voor school en vertrokken we naar de bus. Helaas had Hakim geen zitplekje en moesten we de hele rit rechtstaan. De jongen naast ons was duidelijk nog moe, want hij legde zijn zware hoofd te rusten tegen mij. Hoe onbeschaamd!

Vervolgens kwamen we aan op school en de lessen startten. **Het eerste lesuur** had Hakim Nederlands, dus ik was even bevrijd van die zware map. **Om tien uur** luidde de bel voor de speeltijd en vlogen de leerlingen van hun stoelen. Hoewel Hakim op dat moment de lekkende waterfles ontdekte, haalde hij enkel zijn schouders op. Hij schopte me wat verder onder zijn stoel en ging voetballen met zijn vrienden. Ik bleef koud en nat achter in het klaslokaal.

Na de speeltijd begon de Franse les. Hakim lette goed op, maar zijn buurmeisje Naissa was aan het prullen met haar slijper. Toen de leraar haar een opmerking gaf, morste ze de inhoud van haar slijper over mij heen. Daardoor was ik niet enkel nat, maar ook vuil! **Een tijdje later** was het gelukkig lunchpauze voor de leerlingen. Wij, de boekentassen van de klas, hadden een uur de tijd om wat bij te babbelen over onze eigenaars. Het was zoals altijd heel gezellig.

In de namiddag had Hakim nog een toets van het vak Natuurwetenschappen. Hij had niet goed gestudeerd en probeerde stiekem een blad uit mijn middenvak te halen om te spieken. **Nadien** volgde nog de busrit naar huis. De kinderen hadden duidelijk hard gewerkt op school, want de bus rook naar zweet. Wat was ik blij toen we onze eindhalte bereikten.

Ten slotte kwamen we thuis aan. Hakim gooide me in een hoek van zijn kamer en begon te gamen. **Een half uurtje later** haalde mama me weer tevoorschijn, want Hakim moest nog huiswerk maken. **Rond 6 uur 's avonds** had hij al zijn lessen gestudeerd en alle taken gemaakt. **Nadien** stopte hij me vol met boeken en mappen voor morgen. Ik voelde me weer erg zwaar, mijn ogen vielen al snel dicht. Het was weer een vermoeiende dag!

Bijlage 5 – succescriteria

Typ of schrijf nu per twee de eerste versie van jullie verslag. Gebruik daarbij de IMS-structuur. Verdeel je verslag in een **inleiding, midden, slot**.

Inleiding

Je geeft antwoord op de vragen **wie, wat, waar en wanneer**.

Je stelt de **persoon of het voorwerp** voor en je vertelt over **welke dag** je verslag zal uitbrengen.

Midden

Je brengt verslag uit van de gebeurtenissen in **chronologische volgorde**.

Je gebruikt **signaalwoorden** en andere tijdsmarkeerders zoals **tijdstippen** om de volgorde zichtbaar te maken voor de lezer.

Je verdeelt het midden in **samenhangende alinea's**. Bijvoorbeeld: de eerste alinea gaat over de voormiddag, de tweede alinea gaat over de namiddag en de derde alinea gaat over de avond.

Je geeft zowel **de feitelijke gebeurtenissen** als **jouw mening** daarover.

Slot

Je sluit je verslag af met een besluit of **waardeoordeel** over de dag.

Taaltip – signaalwoorden van volgorde

Aanvankelijk, als eerste, als laatste, eerst, dan, daarna, eens, toen, vroeger, later, even later, voordat, nadat, vervolgens, intussen, tegelijkertijd, ten slotte, tot slot, uiteindelijk, zodra

Bijlage 6 – differentiatie: verbanden binnen een tekst

Luna en Eva gingen naar de Halloweenocht in hun gemeente.

- Welk verslag vind jij het beste? Waarom?
- Markeer in elk verslag de signaalwoorden. Wat valt je op?
- Herschrijf de tekst van Luna door meer variatie te brengen in de signaalwoorden en de tekst te verdelen in inleiding/midden/slot.

Het verslag van Luna

Op 31 oktober ben ik naar de Halloweenocht geweest in Membruggen. De tocht duurde van 18:00 tot 19:00. Mijn papa had ons met de auto gebracht. Er kwam een man aan met een zaag en ik duwde mijn nicht tegen die zaag aan. Toen liep er een zombie achter mij aan en heb ik heel hard gegild. Toen sprong er plots een vampier uit de bossen. Toen gingen we nog een hotdog eten. Toen ging ik naar huis, maar toen sprong er plots nog een personage uit Squid Game uit de struiken. Ik vond de tocht heel leuk, maar ook wel eng.

Het verslag van Eva

Dit weekend ben ik met mijn oma en opa naar de Halloweenocht in Membruggen geweest. Het was een enge dag, maar gelukkig regende het niet.

Eerst werden we verwelkomd door een heks en een spook. We kregen zelfs een snoepje. Vervolgens kwamen we aan de inkom. We moesten er vijf euro betalen om te mogen deelnemen.

Toen startte de tocht pas echt. We zagen als eerste een vuurspuwer. Dat was cool om te zien. Vervolgens kwamen we in een tent waar er varkenspoten op tafel hingen en longen van runderen te zien waren. Dat vond ik helemaal niet leuk, want ik houd van varkens. Daarna wandelden we over een veldweg. Uit de struiken sprongen monsters, zombies en andere enge wezens. Ik werd zelfs achtervolgd door iemand met een kettingzaag.

Ten slotte heb ik nog soep gedronken met mijn oma en opa. Het was natuurlijk pompoensoep, want dat past bij Halloween. Het was een fijne avond. Ik heb veel gelachen, maar ook veel gegild.

Herwerking van het verslag van Luna

Bijlage 7 – differentiatie: verbanden binnen een zin

Opdracht 1: lees de zinnen uit het verslag van Zack, de boekentas van Hakim. Markeer de kleine woordjes in de zinnen die de twee delen van de zin met elkaar verbinden. Duid met een pijl aan welk verband er wordt uitgedrukt. Let op: er zijn meerdere zinnen per verband.

Opsomming
Oorzaak – gevolg of reden
Tijd
Tegenstelling

Mijn eigenaar is vrolijk en grappig, maar hij is niet altijd even voorzichtig met mij.

Dat goede humeur werd al snel verstoord, want mama had de dop van zijn drinkbus niet goed vastgedraaid.

Mama had de dop van zijn drinkbus niet goed vastgedraaid en daardoor lekte er koud water over mij.

Hoewel Hakim op dat moment de lekkende waterfles ontdekte, haalde hij enkel zijn schouders op.

De kinderen hadden duidelijk hard gewerkt op school, want de bus rook naar zweet.

Hakim gooide me in een hoek van zijn kamer en begon te gamen.

Opdracht 2: welk verband drukken de volgende voegwoorden typisch uit? Kies uit: opsomming, oorzaak-gevolg of reden, tijd, tegenstelling.

Verband:

En, tevens, verder, vervolgens, bovendien, ook, ook nog, bovendien, ...

Verband:

Maar, hoewel, echter, ofschoon, terwijl, zelfs als, terwijl, ondanks dat, ...

Verband:

Nadat, voordat, zolang, terwijl, totdat

Verband:

Omdat, doordat, want, zodat, waardoor, ...

Voegwoorden

Voegwoorden zijn verbindingswoorden die zinnen of groepen van woorden samenvoegen. Ze **verbinden** twee of meer stukken van een zin of hele zinnen met elkaar.

*De kinderen hadden duidelijk hard gewerkt op school, **want** de bus rook naar zweet.*

*Ik werd helemaal nat **omdat** mama de waterfles niet goed dichtgedraaid had.*

Enkele aandachtspunten

Soms verandert de **woordvolgorde** als je twee zinnen samenvoegt.

Ik werd helemaal nat. Mama had de waterfles niet goed dichtgedraaid. => Ik werd helemaal nat omdat mama de waterfles niet goed dichtgedraaid had.

Soms kan je ook woorden **weglaten** als je een voegwoord gebruikt om zinnen samen te voegen.

Hij haalde zijn schouders op. Hij schopte me onder de bank. => Hij haalde zijn schouders op en schopte me onder de bank.

Voor de meeste voegwoorden moet je geen komma plaatsen, maar het mag wel. Voor **maar** en **want** plaats je altijd een komma.

*Mijn eigenaar is vrolijk en grappig, **maar** hij is niet altijd even voorzichtig met mij.*

*Dat goede humeur werd al snel verstoord, **want** mama had de dop van zijn drinkbus niet goed vastgedraaid*

Opdracht 3

Hakim bezocht een Halloweenocht en moet daarvan een verslag schrijven. Schrijf **3 of 4 goede zinnen** over de Halloweenocht, waarbij je telkens bevindingen uit het lijstje van Hakim samenvoegt met een passend **voegwoord**.

- We kwamen aan om 20u00
- Het was helemaal donker.
- Een zombie sprong uit de struiken.
- De zombie maakte een akelig geluid.
- Het was heel eng.
- Ik gilte niet.
- De tocht was gratis.
- We hebben de tocht twee keer gedaan.

Jouw drie zinnen:

Bijlage 8 – gefocuste revisie

Herlees de eerste versie van je verslag over “een dag uit het leven van....” Geef een antwoord op de volgende vragen:

- Hoe kunnen **inleiding**, **midden** en **slot** nog versterkt worden?
- Hoe kan je voor nog meer **variatie** in **signaalwoorden** zorgen?
- Welke zinnen kan je met **voegwoorden** samenvoegen om de tekst mooier te maken?

Herschrijf nu je tekst rekening houdend met je antwoorden op deze vragen. Controleer zeker ook je spelling en je zinsbouw.